

Brødrene Basts nodebog

Højreby Spillemandslaug har i mange år beskæftiget sig med Brødrene Basts nodebog, som er dateret til 1763-1782. Brødrene Christian Frederik og Poul Danchel Bast er født i henholdsvis 1743 og 1747 i Horslunde på Lolland, hvor faderen var degn. De gik i Nakskov Latinskole og studerede senere begge teologi ved Københavns Universitet. Studierne er tilsyneladende blevet finansieret ved at spille til dans ved private selskaber og gilder for det københavnske borgerskab. Begge fik i øvrigt siden solide præsteembeder.

Oprindeligt består nodebogen af fem hæfter, som senere blev samlet i en læderindbundet bog. Bogen indeholder datidens populære dansemelodier og er domineret af menuetter og engelskdanse, men der er også gamle polsdanse/polskaer, som indikerer, at man også har interesseret sig for de mere folkelige danseformer. Om nogle af melodierne stammer fra Lolland kan man egentlig ikke vide, men sikkert er det, at brødrene har fået deres første musikundervisning i lokalområdet, hvor de voksede op. Pia Brun Jørgensen har udgivet hele Bast-nodebogen og givet melodierne en nummerering, som vi her bruger i vores henvisninger, da nodebogen ikke oprindeligt er systematisk opbygget med sidetal og numre. Vi har fra nodebogen hentet melodien "Langsom kom Giertrud", nr. 82, som er en menuet med efterfølgende to-taktsdans. Det er vores opfattelse, at dette er en polsk-menuet, som er en menuet med efterfølgende polsdans. I Bast-nodebogen findes der flere af denne type, og der findes én, som bærer navnet polsk menuet. I 1795 beretter Pastor Niels Blicher, at brudeparret ved bryllupper "danser først menuet og så polsk". Det betyder, at vi ligesom i dans og proportion kan betragte de to melodier som selvstændige danse, det vil sige fordans og efterdans – igen en tolkning vi ikke kan vide rigtigheden af. I øvrigt kan melodien udmærket bruges som erstatning for "Langsomme Gertrud" fra Bornholm.

Derudover har vi også fra Brd. Basts nodebog udvalgt Engelsk Dantz i F, nr. 239, som er noteret i to-takt, men indeholder en masse trioliseringer, som gør, at melodierne fungerer godt som 6/8-melodi, hvilket fremgår af vores arrangement. Når man spiller den i to-takt, vil det være naturligt at spille den med et sønderhoning-drev. Andre nodebøger fra 1700-tallet har melodier med titlen Engelsk Polsk, som også indbyder til en sådan spille måde. Eksemplerne er mange og delvist udforsket af den skånske spillemand Åke Persson og udgivet på CD'en Totakts-pols fra 2008.